

Vabbandet skiljer sig mycket mellan yrken

Kvinnor och män med hantverksyrken inom bygg- och tillverkning vabbar mest medan chefer av båda könen vabbar minst. I samtliga yrkesgrupper vabbar kvinnor oftare och tar ut fler dagar än män, men skillnaden varierar. Under pandemin ökade uttaget av vab-dagar inom alla yrkesgrupper men uttagsmönstret har i stort inte förändrats.

När ett barn är sjukt finns möjligheten att stanna hemma från jobbet med ersättning för vård av barn (vab). Ersättningen för vab täcker knappt 80 procent av lönen upp till ett inkomsttak (362 200 kronor år 2022). För personer som har inkomster över taket är ersättningen för vab densamma oavsett inkomst.

Möjlighet till flexibla arbetstider och hemarbete varierar mellan yrken. I yrken med krav på akademisk utbildning finns ofta en större möjlighet att arbeta hemifrån när ett barn är sjukt, så kallad vob. Behovet av att ta hand om ett sjukt barn kan också lösas genom att en partner eller annan anhörig tar hand om barnet. Detta gör att behovet av ersättning för vab ser olika ut för olika individer och i olika yrken.

Syftet med den här analysen är att beskriva hur vabbandet ser ut inom olika yrkesgrupper och hur det skiljer sig mellan män och kvinnor. Analysen tittar också på hur uttaget förändrades under pandemin och om utvecklingen har sett olika ut inom olika yrkesgrupper. För att beskriva vabbandet tittar vi dels på hur stor andel inom respektive yrkesgrupp som tar ut minst en vab-dag under året, dels på hur många dagar de som vabbar tar ut i genomsnitt.

Korta analyser 2023:4

Försäkringskassan
Analysavdelningen

Korta analyser är en rapportserie från Försäkringskassan som presenterar aktuell statistik och analys i ett kort format. I slutet av rapporten finns länkar om du vill läsa mer.

FK-nr: 116-38

Tillfällig föräldrapenning för vård av barn

Tillfällig föräldrapenning för vård av barn (vab) har funnits sedan föräldraförsäkringen infördes 1974. Syftet med vab är att kompensera för förlorad arbetsinkomst som uppstår när föräldrarna behöver stanna hemma tillfälligt för att vårda sjuka barn. Föräldern kan även välja att överlåta rätten till vab till en annan person som stannar hemma från sitt arbete för att vårda barnet istället för föräldern.

Vab kan normalt betalas ut från att barnet är 240 dagar (cirka 8 månader) till och med dagen innan barnet fyller 12 år. Det finns dock situationer då vab kan betalas ut för såväl yngre som äldre barn. Ersättning kan betalas ut för tillfällig sjukdom under maximalt 120 dagar för varje barn och år.

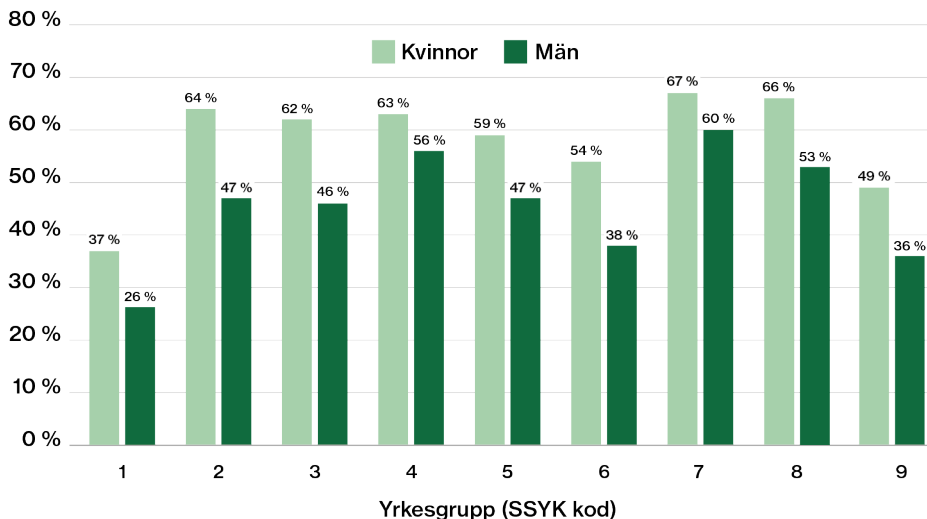
Högst andel vabbar inom byggverksamhet och tillverkning

År 2020 var det 53 procent av alla föräldrar till barn mellan 1 och 11 år som vabbade minst en dag. För kvinnor var andelen 59 procent och för män 47 procent.

Andelen som vabbade var högst både för kvinnor och män i hantverksyrken inom bygg- och tillverkning. I dessa yrkesgrupper vabbade 67 procent av kvinnorna och 60 procent av männen. Majoriteten av både manliga och kvinnliga chefer vabbar inte alls. Av de kvinnliga cheferna var det bara 37 procent som vabbade år 2020. Det är en lägre andel även jämfört med män i de flesta andra yrkesgrupper. En anledning till att chefer vabbade mindre än övriga yrkesgrupper är att de har äldre barn och därför inte behov av att vabba i samma utsträckning.

Inom samtliga yrkesgrupper var andelen som vabbade högre för kvinnor än män. Störst var skillnaden inom yrken med krav på högskolekompetens (på olika nivåer) samt yrken inom naturbruk. Minst var skillnaden inom administration och kundtjänst och yrkesgruppen där högst andel vabbar - hantverksyrken inom bygg och tillverkning.

Andel föräldrar som vabbade minst en dag år 2020 per kön och yrkesgrupp

” En anledning till att chefer vabbade mindre än övriga yrkesgrupper är att de har äldre barn och därför inte behov av att vabba i samma utsträckning.

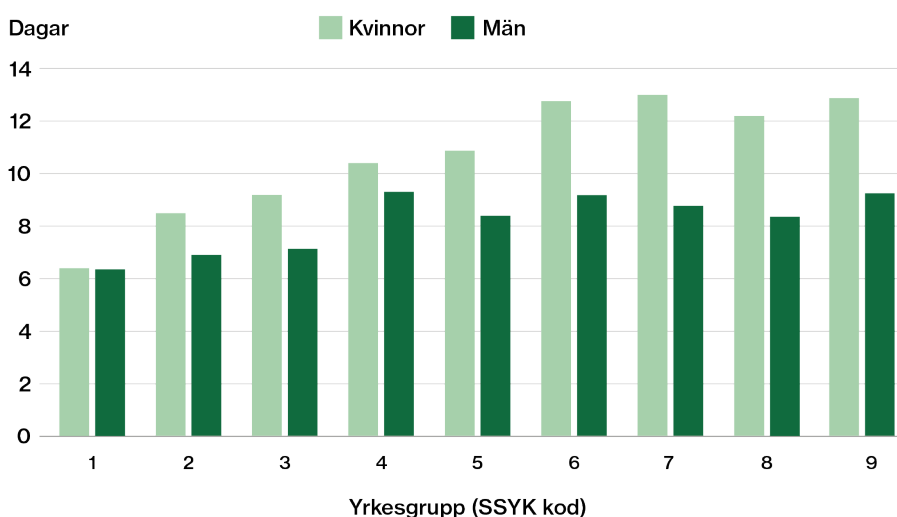
SSYK	Yrkesgrupp
1	Chefsyrken
2	Yrken med krav på fördjupad högskolekompetens
3	Yrken med krav på högskolekompetens el. motsv.
4	Yrken inom administration och kundtjänst
5	Service-, Omsorgs- och försäljningsyrken
6	Yrken inom lantbruk, trädgård, skogsbruk, fiske (naturbruk)
7	Yrken inom byggverksamhet och tillverkning
8	Yrken inom maskinell tillverkning, transport m.m.
9	Yrken med krav på kortare utbildning eller introd.

Kvinnliga och manliga chefer vabbar lika många dagar i genomsnitt

Kvinnor vabbar fler dagar än män i genomsnitt. De kvinnor som vabbede under 2020 tog i genomsnitt ut 10 dagar jämfört med 8 dagar för män.

Hur många dagar med vab som togs ut varierade mellan yrkesgrupper och variationen var större för kvinnor än för män. Vabbande kvinnor i chefsyrken tog i genomsnitt ut 6 dagar medan de med hantverksyrken inom bygg och tillverkning tog ut 13 dagar. Även de manliga chefer som vabbede tog i genomsnitt ut 6 dagar medan de med yrken inom administration och kundtjänst tog ut 9 dagar. Att cheferna i regel har äldre barn jämfört med föräldrar i övriga yrkesgrupper återspeglas även i detta mått. Överlag tog vabbande föräldrar som arbetade i tjänstemannayrken ut färre dagar i genomsnitt än de som hade arbetaryrken.

Genomsnittligt uttag av dagar med vab år 2020 per kön och yrkesgrupp

Kvinnor och män vabbar flest och färst dagar inom delvis samma yrken

På en mer detaljerad yrkesindelingsnivå framgår att det till viss del är samma yrken där flest och färst vab-dagar togs ut bland vabbande kvinnor respektive män. Tidningsdistributörer, kundtjänstpersonal, barnskötare, lagerpersonal och restaurangpersonal är med bland de 10 yrken där de som vabbede tog ut flest dagar både bland kvinnor och män år 2020.

På listorna över yrken där föräldrar tog ut färst dagar dominerar cheferna. Bland både vabbande kvinnor och män tog även gymnasielärare, läkare och poliser ut få dagar med vab år 2020.

” Överlag tog vabbande föräldrar som arbetade i tjänstemannayrken ut färre dagar i genomsnitt än de som hade arbetaryrken.

SSYK	Yrkesgrupp
1	Chefsyrken
2	Yrken med krav på fördjupad högskolekompetens
3	Yrken med krav på högskolekompetens el. motsv.
4	Yrken inom administration och kundtjänst
5	Service-, Omsorgs- och försäljningsyrken
6	Yrken inom lantbruk, trädgård, skogsbruk, fiske (naturbruk)
7	Yrken inom byggverksamhet och tillverkning
8	Yrken inom maskinell tillverkning, transport m.m.
9	Yrken med krav på kortare utbildning eller introd.

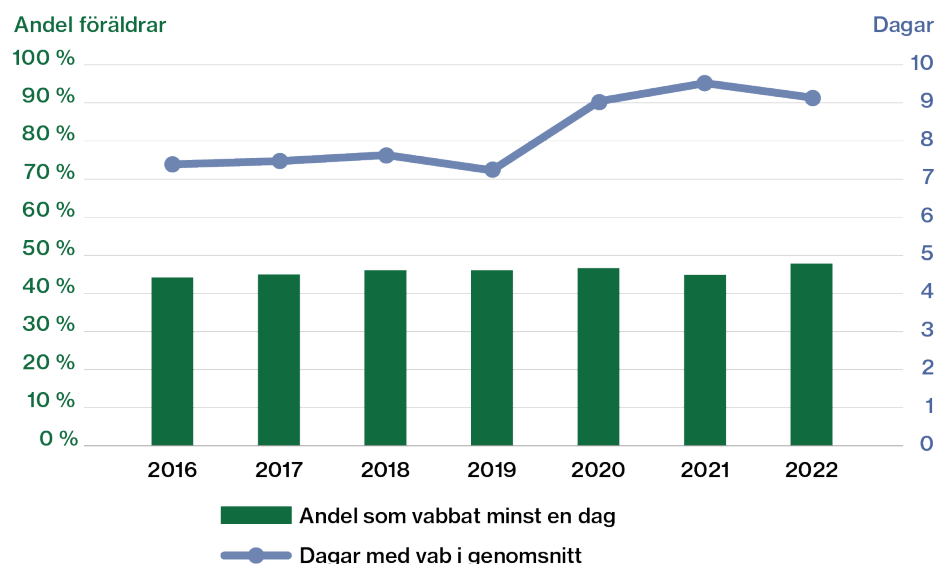
10 yrken där vabbande kvinnor tar ut flest dagar	Vab-dagar i genomsnitt	10 yrken där vabbande män tar ut flest dagar	Vab-dagar i genomsnitt
Tidningsdistributörer, vaktmästare & övriga servicearbetare	16,0	Bil-, motorcykel och cykelförare	12,4
Barnskötare och elevassistenter m. fl.	13,7	Brevbärare och postterminalarbetare	11,1
Montörer	13,2	Barnskötare och elevassistenter m.fl.	10,4
Lastbils- och bussförare	13,2	Naprapater, sjukgymnaster och arbetsterapeuter m. fl.	9,8
Lagerpersonal och transportledare m. fl.	13,0	Tidningsdistributörer, vaktmästare & övriga servicearbetare	9,7
Städare och hemservicepersonal m. fl.	12,8	Snabbmatpersonal, köks- och restaurangbiträden m. fl.	9,7
Växtodlare inom jordbruk och trädgård	12,6	Lagerpersonal och transportledare m. fl.	9,6
Smeder och verktygsmakare m. fl.	12,6	Kockar och kallskänkor	9,5
Snabbmatpersonal, köks- och restaurangbiträden m. fl.	12,0	Resesäljare, kundtjänstpersonal och receptionister m. fl.	9,4
Resesäljare, kundtjänstpersonal och receptionister m. fl.	11,6	Målare, lackerare och skorstensfejare f. fl.	9,4
10 yrken där vabbande kvinnor tar ut färst dagar	Vab-dagar i genomsnitt	10 yrken där vabbande män tar ut färst dagar	Vab-dagar i genomsnitt
Chefer inom hälso- och sjukvård	5,2	Övriga chefer inom samhällsservice	5,2
Övriga chefer inom samhällsservice	5,2	Gymnasielärare	5,3
Gymnasielärare	5,5	Poliser	5,5
Chefer inom äldreomsorg	5,7	Läkare	5,5
Försäljning- och marknadschefer	6,1	Chefer inom arkitekt- och ingenjörsvksamhet	5,5
Läkare	6,6	It-chefer	5,6
Poliser	6,9	Produktionschefer inom tillverkning	5,9
Jurister	7,0	Sjuksköterskor	5,9
Revisorer, finansanalytiker och fondförvaltare m. fl.	7,0	Försäljning- och marknadschefer	6,0
It-arkitekter, systemutvecklare och testledare m. fl.	7,1	Marknadsförare och informatörer m. fl.	6,3

Vabbandet ökade under pandemin och är på en fortsatt hög nivå

Under hela perioden 2016 till 2022 var andelen som vabbade relativt oförändrad. Pandemin hade däremot en stor påverkan på hur många dagar med vab som togs ut. Antalet dagar med vab ökade kraftigt från 7 dagar i genomsnitt år 2019 till 9 dagar år 2020. Även åren 2021 och 2022 tog de föräldrar som vabbade ut omkring 9 dagar i genomsnitt, vilket var klart fler dagar jämfört med åren före pandemin. Mönstret att de som vabbade tog ut fler dagar i genomsnitt återfinns för både kvinnor och män, och i samtliga yrkesgrupper. I stort har inte pandemin påverkat vabmönstret mer inom någon specifik yrkesgrupp.

Andel föräldrar som vabbade minst en dag samt antal dagar med vab i genomsnitt, år 2016–2022

Not: Uppgifterna i figuren baseras på data om vab för samtliga vårdnadshavare, inte bara de med uppgift om yrke.

Vabbandet skiljer sig mellan yrkesgrupper och pandemin har i stort inte förändrat vabmönstret inom och mellan yrkena

Analysen av uttaget av vab under år 2020 visar att vabbandet skiljer sig mellan yrkesgrupper. Sannolikt beror detta på flera faktorer såsom möjlighet till flexibel arbetstid och möjlighet till hemarbete. I samtliga yrkesgrupper var andelen kvinnor som vabbade högre än motsvarande andel för män. Vabbande kvinnor tog även ut fler dagar i genomsnitt än vabbande män i samtliga yrkesgrupper förutom chefer. Överlag togs färre dagar med vab ut av föräldrar som arbetade i tjänstemannayrken.

” Analysen av uttaget av vab under år 2020 visar att vabbandet skiljer sig mellan yrkesgrupper. Sannolikt beror detta på flera faktorer såsom möjlighet till flexibel arbetstid och möjlighet till hemarbete.

Att kvinnor tar ut fler dagar än män är ett mönster som återfinns inom hela föräldraförsäkringen. Skillnaden i uttaget av vab-dagar mellan män och kvinnor är större i arbetaryrken jämfört med tjänstemannaryrken.

Fler dagar med vab togs ut under och efter pandemin än åren innan, men i stort har inte vab-mönstret förändrats mellan och inom yrkena.

Viktigaste resultaten

- En jämförelse mellan yrkesgrupper visar att andelen som vabbade var högst i hantverksyrken inom byggverksamhet och tillverkning och lägst bland chefer.
- Andelen som vabbade var högre bland kvinnor än bland män i samtliga yrkesgrupper. Kvinnor tog även genomgående ut fler dagar med vab i genomsnitt än män.
- Pandemin har haft en effekt på hur många dagar med vab som tas ut men inte på hur stor andel av alla föräldrar som vabbar. Vab-mönstret mellan och inom yrken har i stort inte förändrats.

Författare

Trude Warner
Analytiker, Försäkringskassan

Presstjänst
010-116 98 88

Patrik Zetterberg
Analytiker, Försäkringskassan

Om analysen

Analysen bygger på data från Försäkringskassans datalager Store. I analysen ingår personer som är vårdnadshavare till minst ett barn mellan 1 och 11 år. Totalt 1 730 146 personer hade uppgift om yrke och uppfyllde detta kriterium år 2020.

Uppgifterna om yrke är klassificerade enligt standarden SSYK 2012. Standard för svensk yrkesklassificering.

Studieåret 2020 har valts på grund av att det är det senast tillgängliga året med yrkesdata. Detta p.g.a. två års eftersläpning i yrkesstatistiken. Relationen mellan yrken när det gäller vab-uttag har i stort inte påverkats av pandemin.

I analysen har yrkesgrupper med färre än 1000 personer inte studerats. Eftersom det finns få kvinnliga militärer är denna yrkesgrupp helt exkluderad.

Källor och mer att läsa

[Tillfällig föräldrapenning vid vård av barn](#)

Socialförsäkringsrapport 2021:2, Försäkringskassan

[Föräldrapenning och yrke](#)

Korta Analyser 2016:1, Försäkringskassan

[Föräldrar som inte vabbar](#)

Socialförsäkringsrapport 2013:6, Försäkringskassan

[Socialförsäkringen och coronapandemin](#)

Socialförsäkringsrapport 2021:1, Försäkringskassan